

Skolas ilgtspējīgai sabiedrībai

Pārveidosim sabiedrību kopā

**Īsa pamācība, kā ieviest projekta
“Skolas ilgtspējīgai sabiedrībai”
mācību programmu**

Skolas ilgtspējīgai sabiedrībai – skolas un vietējās kopienas sadarbībai

Projekta “Skolas ilgtspējīgai sabiedrībai” ietvaros tika izveidoti uz klimatu pārmaiņu izaicinājumiem orientēti starpdisciplināri mācību materiāli. To būtība ir izturētspējas jēdziens un mērķis ir attīstīt skolēnu un vietējās apkārtnes izturētspēju saistībā ar klimata pārmaiņām. Materiāli ir veidoti, pamatojoties uz mācīšanās vidē principiem.

Projekts “Skolas ilgtspējīgai sabiedrībai” ir vērsts uz kompetenču attīstību. Tā ietvaros tika izveidoti mācību materiāli, kuri ir pietiekami elastīgi, lai ikviens skolotājs tos varētu izmantot dažādos veidos. Projekta mācību mērķis ir: *“Veicināt skolēnu izpratni par globāliem izaicinājumiem un kopienas izturētspējas jēdzienu, kā arī mudināt skolēnus veikt pašiem savu ieguldījumu ilgtspējīgā attīstībā atbilstoši viņu kopienu vajadzībām.”*

Projekta mācību rezultāti:

- Skolēns izprot kopienas izturētspējas jēdzienu;
- Skolēns sadarbojas ar citiem, lai identificētu un apkopotu atbilstošās zināšanas;
- Skolēns modelē un apspriež vietējās kopienas reakciju uz globālajiem izaicinājumiem;
- Skolēns aktīvi iesaistās savas kopienas izturētspējas iniciatīvās.

2016. gadā vairākas Dānijas, Latvijas, Itālijas, Īrijas, Velsas un Basku Zemes skolas izmēģināja projekta metodoloģiju. Šajā dokumentā ir apkopoti noderīgi padomi un rekomendācijas, kā palīdzēt skolotājiem ieviest projekta mācību programmu savās skolās un kopienās. Šī pamācība palīdzēs izveidot labi pārdomātu un inovatīvu programmu, kas atbilsts izglītības standartiem un saturēs inovatīvus aspektus ilgtspējīgas attīstības jomā.

Ar šīs programmas palīdzību iespējams sasniegt sekojošus rezultātus:

- Veicināt sadarbību starp skolēniem, skolotājiem, skolas darbiniekiem un vietējās kopienas pārstāvjiem;
- Attīstīt skolēnu sadarbības un saziņas prasmes;
- Veicināt skolēnu apziņu, ka viņi paši var ietekmēt kopienas dzīvi, un atbildības sajūtu par vietu, kur viņi dzīvo;
- Veicināt skolēnu piederības sajūtu un saikni ar kopienā.

Kā pielāgot projekta mācību programmu savai skolai?

Lai ieviestu projekta mācību programmu savā skolā, jūs varat:

1

Noskaidrot, kuras zināšanas un prasmes mācību priekšmetu standartā ir saistītas ar ilgtspējību un skolēnu personisko izaugsmi. Piemēram, Dānijā bija samērā viegli ieviest projekta mācību programmu, jo skolēnu apmācība veidota, pamatojoties uz novērojumiem un atbildības sajūtu par dabu, vidi un veselību veidošanu. Tādējādi skolēni iegūst pārliecību par savas attieksmes un darbības potenciālu saistībā ar ilgtspējīgu attīstību un cilvēku mijiedarbību ar dabu. Atcerieties, ka projekta “Skolas ilgtspējīgai sabiedrībai” pamatā ir iespēju un kopienu vērtību veicināšana.

2

Sasaistīt konkrētus mācību priekšmetus ar projekta mācību programmu. Daži mācību priekšmeti būs, iespējams, piemērotāki darbam ar kopienas izturētspējas konceptu (dabaszinātnes un sociālās zinības), kamēr citiem vieglāk būs pielāgot mācīšanās vidē filozofiju (ģeogrāfija, matemātika). Ieteicams šo mācību programmu īstenot dažādos mācību priekšmetos. Tā kā daļa mācību programmas papildmateriālu ir angļu valodā, tad strādāt ar video materiāliem, kartēšanas aktivitātēm ārpus klases un apkopot dažādus datus, iespējams angļu valodas nodarbībās.

3

Dažās valstīs ir mācību organizācijas formas, kuras atvērtas inovatīviem un iesaistošiem projektiem. Piemēram, Latvijā projekta mācību materiālu izmēģināšana bija ļoti piemērota projektu nedēļai. Īrijā programmu varēja īstenot Pārejas gada ietvaros, kas ir paredzēts 15 -16 gadus veciem skolēniem. Tā bija lieliska iespēja padziļināti un ilgāku laika posmu izmantot projekta mācību programmu. Vēl viena iespēja ir eko-grupas vai citas ārpus klases aktivitātes, kurām ir viegli pielāgot projekta materiālus. Ja projekta mācību programma tiek ieviesta ārpus klašu aktivitātēs, ir ļoti būtiski nodrošināt, lai skolēni būtu pietiekami motivēti un ieinteresēti darboties. Centieties pilnībā nodrošināt skolēnu iesaistīšanos, kā arī pietiekamu laika/stundu daudzumu, kas nepieciešamas iespējai iedziļināties procesā.

Dānijā projekta mācību programma varētu tikt ieviesta kā starpdisciplinārs projekts, kura gaitā skolēni gatavotos savam starpdisciplinārajam eksāmenam un vienlaikus strādātu ar jautājumiem par dabaszinātņu tēmām.

Izaicinājums

Iespējams, ka dažās valstīs mācību standarti ir ļoti konkrēti definēti, tāpēc tajos ir grūti veikt kādas izmaiņas, kā rezultātā skolēni netiek iepazīstināti ar kopienas darbībām, izturēšpēju vai mācīšanos vidē. Tāda situācija, piemēram, ir Spānijā, kur mācību programmas ieviešanu apgrūtināja nepieciešamo mācību stundu trūkums. Ja arī jums projekta programmas ieviešanas gaitā nav pietiekams mācību stundu skaits, dodiet priekšroku aktivitātēm un mācībām vidē. Šīs aktivitātes ir ļoti nozīmīgas, lai, apgūstot vērtības un jaunus jēdzienus, stiprinātu dažādas skolēnu kompetences. Centieties organizēt īsas aktivitātes pēc iespējas vairāk iesaistot skolēnus, kā, piemēram, īsfilmu, multiplikāciju filmu skatīšanos un spēļu spēlēšanu.

Kā projekta mācību programmu realizēt skolā un kādi ir skolotāju uzdevumi?

Visās sešās partnervalstīs skolotāji paši izvēlējās, cik daudz laika tiks veltīts projektam. Lielāks stundu skaits nodrošinātu padziļinātāku izpratni par kopienas izturētspēju, sociālām vērtībām un piederības sajūtu. Projekta mācību programma ir teicama iespēja veicināt sadarbību starp skolotājiem, kā arī palīdz ieviest labas prakses piemērus gan skolā, gan vietējā kopienā. Skolotāji var izmantot dažādas aktivitātes no aktivitāšu krājuma ikdienas mācību procesā, kā rezultātā mācību process kļūst inovatīvāks, interesantāks un iesaistošāks. Neaizmirstiet, ka projekta mācību programmas ietvaros ir svarīgi doties ārpus skolas un izpētīt reālo dzīvi un vietējās kopienas ikdienas izaicinājumus, vienlaikus, mācot skolēniem par galvenajām vērtībām.

Skolotāji paši izlemj, kādā veidā un cik lielā mērā realizēt projekta mācību programmu savā skolā. Lai to veiksmīgi īstenotu, ir nepieciešama cieša sadarbība ar dažādu mācību priekšmetu skolotājiem, jo projekts "Skolas ilgtspējīgai sabiedrībai" ir starpdisciplināra programma. Pilna programma ietver 22 mācību stundas. Dažas aktivitātes, piemēram, skolēnu pašnovērtēšanu var realizēt kā ārpusklasses nodarbības.

Projektā izmantotā pieeja veicina pozitīvu skatu uz dažādiem vides izaicinājumiem un to risinājumiem, kuri varētu palīdzēt uzlabot kopienas labklājību. Liekot pārāk lielu uzsvaru uz katastrofām un krīzēm, ir iespējams skolēnus nobaidīt nevis iedvesmot. Svarīgi ir izvairīties no negativisma. Projektā izmantotais mācību modelis, kas atveidots plaukstas formā, palīdzēs noteikt skolas un skolotāju mācību mērķus.

- **Sapratne**

Tās ir zināšanas, kuras nepieciešamas, lai skolēni varētu domāt un rīkoties izturētspējīgi.

- **Pārnesamība**

Nodrošina, ka aktivitātes izpēta dažādas dzīves jomas.

- **Pieredze**

Pedagoģijas metodes, kuras tiek izmantotas, lai nodrošinātu mācīšanos.

- **Iespēju radīšana**

Kompetences, kuras skolēni iegūst, lai varētu rīkoties efektīvi.

- **Vērtības**

Vērtības, kuras veicina kopienas izturētspēju.

- **Ietvars**

Vienojošs stāsts, kas padara mācīšanos jēgpilnu un stimulē atbilstošās vērtības.

Kā skolotājiem izprast kopienas izturēspējas konceptu, lai spētu veicināt skolēnu uzvedības izmaiņas?

Lai strādātu ar izturēspējas jēdzienu, skolotājiem ir nepieciešamas zināšanas par tādām tēmām kā globālā sasilšana, siltumnīcas efekts, ilgtspējība, kā arī par vispārējām problēmām, ar ko saskaras mūsdienu pasaule un kā tās ietekmē mūsu vietējās kopienas. Kopienas izturēspēja ir kopienas kā veseluma spēja efektīvi pārvarēt grūtības un mācīties no tām.

Lai varētu realizēt šo programmu, skolotājiem pašiem jāpārdomā un jāapspriež izturēspējas jēdziens, kā arī vietējās kopienas izturēspējas resursi. Labs sākuma punkts varētu būt skolotāju mācību organizēšana, kuru laikā visi iesaistītie iepazītos ar galvenajiem jēdzieniem. Vietējo vides organizāciju iesaistīšana šajās mācībās varētu būt laba ideja.

Atrodiet grupu motivētu skolotāju, kuri sagatavotu mācību plānu un saviem skolēniem izvēlētos vispiemērotākās aktivitātes. Lai nodrošinātu nepārtrauktu mācību programmas progresu un skolēnu iesaisti, ļoti svarīga visā programmas realizācijas laikā ir skolotāju iesaiste.

Jāpārliecinās, ka visiem skolotājiem ir pietiekamas zināšanas par vietējo apkārtni un kopienu, kurā skolēni darbosies. Pastaigas pa pilsētu varētu būt lietderīgs veids, kā iedvesmot un sagatavot skolotājus. Izmantojiet tādas aktivitātes kā Vietas pārbaudes pastaiga, Kopienas izpēte un Vērtību spēle, lai novērtētu skolotāju vēlmi piedalīties programmas ieviešanā.

Atcerieties, ka, lai izmantotu mācību darbā mācīšanās vidē pieeju un iegūtu labus un realizējamus risinājumus (projekta inovatīvā daļa), ir nepieciešams daudz laika. Neaizmirstiet sasaistīt mācīšanos vidē aktivitātes ar tām zināšanām un prasmēm, ko prasa attīstīt mācību priekšmetu standarti. Ja nepieciešams, koriģējiet programmu ieviešanas gaitā. Tas būs īpaši noderīgi, ja skolēni novirzīsies no programmas sākotnējā mērķa.

Kā iesaistīt vietējās pašvaldības un kopienas pārstāvjus?

Lai iesaistītu vietējo pašvaldību un interešu grupas, par to jādomā jau programmas plānošanas laikā. Pastāstiet skolēniem par veidiem, kā iesaistīties kopienas darbībā, apmeklējot vietējo veikalu, uzņēmumu, pašvaldību vai pat kaimiņu.

Lai iesaistītu kopienas iedzīvotājus savā programmā, ir nepieciešamas labas saziņas, vadības un psiholoģijas prasmes. Jums ir jābūt gataviem pārvarēt dažādus emocionālus, attieksmes un rīcības šķēršļus. Šajā kontekstā ir jānodrošinās ar visu nepieciešamo informāciju par programmu un tās norisi; centieties atrast sabiedrotus, kuri ar laiku iesaistītos darbībās ar skolēniem.

Izsūtiet informāciju par programmu vietējo avīžu redakcijām un atbilstošajām kopienas grupām. Ja jūs paskaidrosiet, ka viņi ir nepieciešami, lai skolas programma tiktu veiksmīgi īstenota, pastāv iespēja, ka viņi palīdzēs ar materiāliem, resursiem, dalībniekiem aktivitātēs, vai arī informēs citus kopienas pārstāvjus vai plašsaziņas līdzekļus par programmu utt.

Ilgums:

No 2013. gada novembra līdz 2016. gada oktobrim

Ja vēlies uzzināt vairāk:

Projekta koordinators

Zinātņu biedrība «Aranzadi» (Basku zeme, Spānija): medeso@aranzadi.eus

Partneri

VIA Universitātes koledža (Dānija): pa@viac.dk

Olginates pašvaldība (Itālija): istruzione@comune.olginate.lc.it

«Cultivate» (Īrija): davie@cultivate.ie

Bērnu Vides skola (Latvija): inese@videsskola.lv

Dabas pētīšanas centru apvienība (Lielbritānija): jonathan.mp@field-studies-council.org

www.schools-for-resilience.eu

ARANZADI
zientzia elkarteak · society of sciences
sociedad de ciencias · société de sciences

Mūžizglītības
programma

Šis projekts tika finansēts ar Eiropas Komisijas atbalstu. Šī publikācija (paziņojums) atspoguļo vienīgi autora uzskatus, un Komisijai nevar uzlikt atbildību par tajā ietvertās informācijas jebkuru iespējamo izlietojumu.